

## Inhoudsopgave

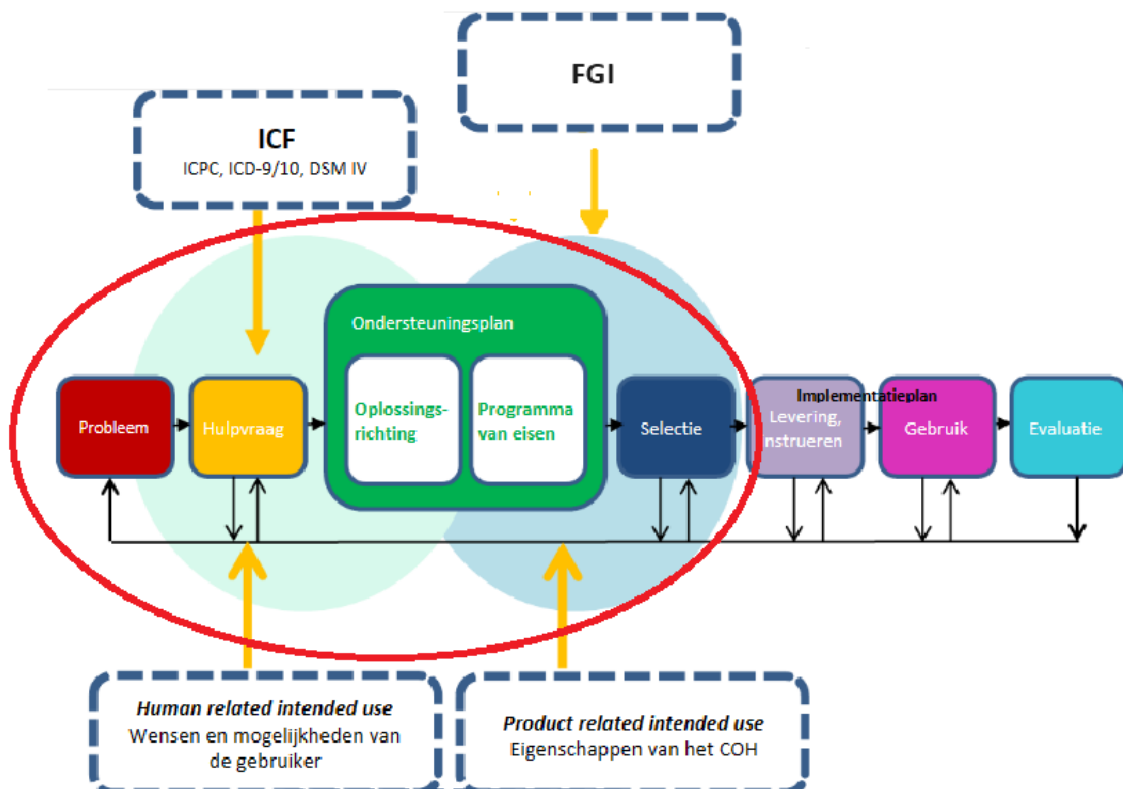
### Introductie

Deze werkwijze is bedoeld ter ondersteuning van het functiegericht aanvragen van communicatiehulpmiddelen. De werkwijze doorloopt alle stappen van een functiegerichte aanvraag en ondersteunt waar nodig met voorbeelden. De werkwijze bevat een aantal bijlagen met uitwerkingen die van belang zijn voor het uitvoeren van een functiegerichte aanvraag.

### 1. Wat is FGI?

FGI staat voor functiegericht indiceren. Functiegericht indiceren is een gestructureerde manier om te bepalen wat het best passende hulpmiddel is voor de cliënt. Het beschrijft de relatie tussen functie-eis en beperking en leidt hierdoor tot het meest geschikte hulpmiddel. FGI legt de nadruk op de functionele behoeften van de cliënt, in plaats van alleen de medische diagnose. De aanvraag wordt hierdoor specifiek en gericht op de individuele behoeften van de persoon. FGI leidt tot een betere onderbouwing van de noodzaak van het hulpmiddel, aangezien het duidelijk maakt hoe het hulpmiddel de functionele beperkingen zal verminderen en de zelfstandigheid en/of participatie van de persoon zal verbeteren. Functiegericht indiceren is onderdeel van de Procesbeschrijving Hulpmiddelenzorg.

*Schematische weergave FGI & Procesbeschrijving Hulpmiddelenzorg*



Bron: Raak Pro project 'Praten kan ik niet ..., maar communiceren wil ik wel'

Het FGI-traject omvat de stappen vanaf de probleemstelling tot de selectie van het communicatiehulpmiddel (alle onderdelen vallend in de rode cirkel).

## 2. De verschillende stappen van FGI

Een functiegerichte aanvraag bestaat uit verschillende stappen. Hieronder volgt een beschrijving van de verschillende stappen die uitgewerkt moeten worden om tot een functiegerichte aanvraag te komen. De stappen die hier beschreven staan, corresponderen met de nummers in het format, zie bijlage 1 voor het format. Elke stap wordt per hoofdstuk beschreven, met een verwijzing naar een bijlage (indien van toepassing).

Stap	Omschrijving	Hoofdstuk
1. Omschrijving hulpvraag	Beschrijving van de hulpvraag van de cliënt en zijn omgeving.	4 blz
2. Objectiveren van relevante stoornissen en beperkingen (ICF)	Beschrijving van de lichamelijke functies, anatomische eigenschappen en mate van stoornissen die van invloed zijn op het functioneren van de cliënt.	5 blz
3. Beschrijving van de wensen en eisen	Omschrijving vanuit de cliënt en zijn omgeving geredeneerd: wat wil, kan en mag de cliënt in termen van beoogd functioneren en wat wordt er van het hulpmiddel verwacht.	6 blz
4. Opstellen functie-eisen	De beschrijving van de wensen en eisen (stap 3) gecombineerd met de hulpvraag (stap 1) en de functiebeschrijving (stap 2) leiden tot een overzicht van de functie-eisen waar het hulpmiddel aan moet voldoen om een functieprobleem te compenseren of op te heffen.	7 blz
5. Producteigenschappen	De functie-eisen in stap 4 leiden tot een aantal technische producteigenschappen waar het hulpmiddel aan moet voldoen.	8 blz
6. Keuze van het hulpmiddel	In stap 6 wordt de keuze van het hulpmiddel beschreven op basis van alle voorgaande stappen.	9 blz

Tabel 1: overzicht stappen FGI

### *Rollen en verantwoordelijkheden*

Het FGI-format wordt gezamenlijk ingevuld door de behandelaar en de adviseur. De basis voor de aanvraag wordt gelegd tijdens het adviesgesprek. Deze gedeelde verantwoordelijkheid wordt besproken tijdens het adviesgesprek, echter kunnen we wel stellen dat er per stap een zwaartepunt bij een van de twee partijen gelegd kan worden. De verschillende stappen kennen qua verantwoordelijkheid een overlap, dus dat betekent dat behandelaar de adviseur kan ondersteunen waar nodig en vice versa.

Stap	Verantwoordelijkheid
1. Omschrijving hulpvraag	Behandelaar (in overleg met cliënt)
2. Objectiveren van relevante stoornissen en beperkingen (ICF)	Behandelaar
3. Beschrijving van de wensen en eisen	Behandelaar

# Lacoh

## Branchevereniging Leveranciers van Armachtige-, Communicatie ondersteunende-, Omgevingsbedienings-Hulpmiddelen

4. Opstellen functie-eisen	Behandelaar + adviseur
5. Producteigenschappen	Adviseur
6. Keuze van het hulpmiddel	Behandelaar + adviseur

### 3. Omschrijving hulpvraag (stap 1)

#### Verantwoordelijk

Behandelaar

#### Algemeen

In de eerste stap wordt de hulpvraag van de cliënt en zijn naasten omschreven. De hulpvraag is de basis van een functiegerichte aanvraag en bestaat uit een vraagstuk dat door de cliënt en zijn omgeving zelf wordt omschreven.

#### Werkwijze

Onder het kopje **hulpvraag** vult de behandelaar in wat de hulpvraag van de cliënt en zijn naasten is. Een voorbeeld van een hulpvraag kan zijn:

De cliënt wil middels spraakvervangende / verbale communicatie interactie met anderen mogelijk maken, zodat hij/zij zich binnen verschillende communicatieve functies en situaties duidelijk kan maken en begrepen wordt door zijn/haar omgeving. De cliënt heeft spraakvervangende communicatie nodig om keuzes te maken, sociale interactie starten, onderhouden en beëindigen (converseren), zijn recht op meningsuiting te benutten en te kunnen participeren in de maatschappij.

### 4. Objectiveren van relevante stoornissen en beperkingen (ICF) (stap 2)

#### Verantwoordelijk

Behandelaar

#### Algemeen

ICF wordt gebruikt bij FGI, omdat het een gestandaardiseerd kader biedt voor het omschrijven van de gezondheidstoestand van een persoon en de impact ervan op verschillende aspecten van het leven. ICF biedt begrippen voor het beschrijven van het menselijk functioneren en problemen die van invloed kunnen zijn op het menselijk functioneren. De ICF onderscheidt drie perspectieven: lichaam (functies en anatomische eigenschappen), menselijk handelen (activiteiten) en deelname aan de maatschappij (participatie). Daarnaast beschrijft de ICF externe factoren en persoonlijke factoren die van invloed zijn op het functioneren. In de FGI worden de domeinen uit de ICF omschreven die relevant zijn voor het selecteren van het meest geschikte hulpmiddel op basis van de individuele behoeften en mogelijkheden van de persoon. Dat betekent dat enkel de domeinen die van invloed zijn op het uiteindelijke hulpmiddel worden beschreven. Het is essentieel om per domein te beschrijven wat de mate van invloed is op het functioneren, uitgedrukt in ernstscores.

Per domein worden de problemen in het functioneren als volgt omschreven:

- Problemen in lichamelijke functies en anatomische eigenschappen: stoornissen
- Problemen in de activiteiten: beperkingen
- Problemen in de participatie: participatieprobleem

# Lacoh

Branchevereniging Leveranciers van

Armachtige-, Communicatie ondersteunende-, Omgevingsbedienings-Hulpmiddelen

Voor externe factoren en persoonlijke factoren geldt dat er gesproken wordt over belemmerende en/of ondersteunende factoren. Hieronder volgt een schematisch overzicht van de ICF-domeinen en hun definitie.

Domein	Definitie
Lichamelijke functies	De fysiologische en mentale eigenschappen van het menselijk organisme
Anatomische eigenschappen	De positie, aanwezigheid, vorm en continuïteit van onderdelen van het menselijk lichaam
Activiteiten	Activiteiten behelst de onderdelen van iemands handelen
Participatie	Participatie behelst deelname aan het maatschappelijk leven op alle levensterreinen en of iemand een volwaardig lid van de maatschappij is/kan zijn
Externe factoren	Externe factoren die van invloed kunnen zijn op het functioneren van het individu, bijvoorbeeld thuissituatie, woonomgeving, beschikbaarheid van hulpmiddelen etc.
Persoonlijke factoren	Persoonlijke factoren die van invloed kunnen zijn op het functioneren van het individu, bijvoorbeeld leeftijd, geslacht, leefstijl etc.

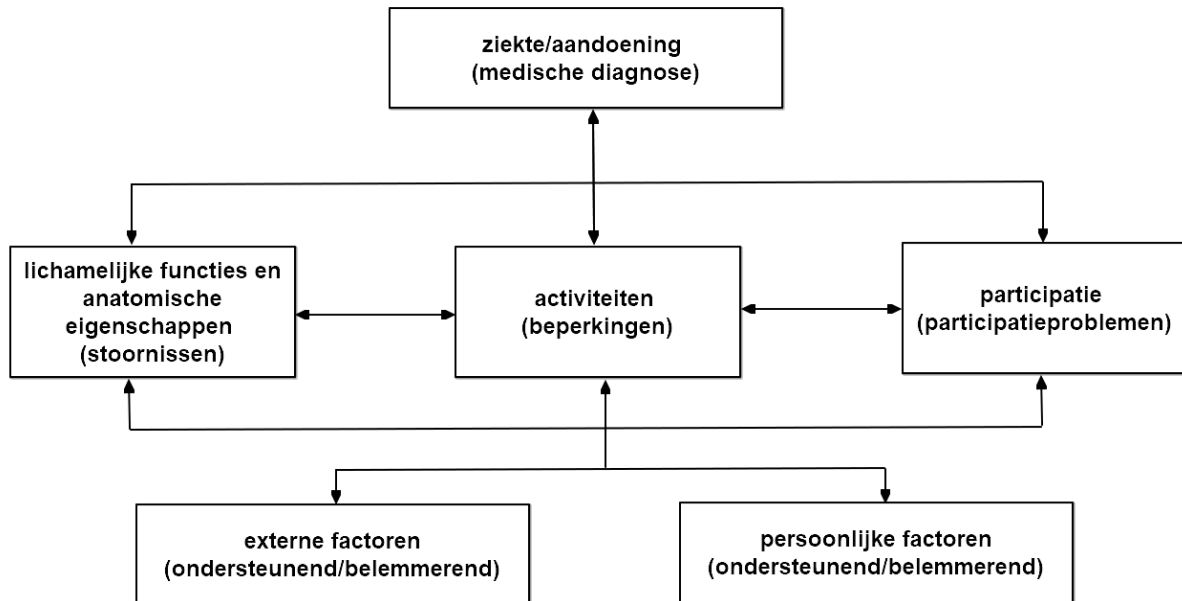
Tabel 2: terminologie domeinen ICF

Toelichting omschrijving stoornissen, beperkingen, participatieproblemen, ondersteunende en belemmerende factoren:

- Stoornissen zijn afwijkingen of verlies van functies of anatomische eigenschappen (bijvoorbeeld een stoornis in de articulatie).
- Beperkingen zijn de moeilijkheden die iemand heeft met het uitvoeren van activiteiten (bijvoorbeeld spreken).
- Participatieproblemen zijn problemen die iemand heeft met het deelnemen aan het maatschappelijk leven.
- Ondersteunende factoren zijn externe en persoonlijke factoren die een positieve invloed hebben op het functioneren van de persoon.
- Belemmerende factoren zijn externe en persoonlijke factoren die een negatieve invloed hebben op het functioneren van de persoon.

*Schematische weergave ICF en de onderlinge relaties tussen de domeinen*

**Lacoh**  
Branchevereniging Leveranciers van  
Armachtige-, Communicatie ondersteunende-, Omgevingsbedienings-Hulpmiddelen



### Werkwijze

In bijlage 4 vind je alle ICF-(sub)domeinen die relevant zijn voor de aanvraag van een communicatiehulpmiddel. Je vult enkel de onderdelen in die relevant zijn voor de uiteindelijke keuze voor het hulpmiddel. Dit kunnen zowel domeinen zijn waar een functieprobleem van toepassing is als ook domeinen waar geen stoornissen zijn, omdat ook domeinen waar geen stoornis of beperking aanwezig is, van invloed kunnen zijn op de keuze van het hulpmiddel (bijvoorbeeld bij een intact taalbegrip of een leeftijdsadequate woordenschat). Het is essentieel dat de mate van de stoornis/beperking/participatieprobleem wordt omschreven in de vorm van een ernstscore. Daarbij is het belangrijk om tevens een omschrijving te geven van deze stoornis, beperking of participatieprobleem.

De ICF houdt de volgende schaalverdeling aan wat betreft mate of omvang stoornis als het gaat om lichamelijke functies:

- GEEN stoornis (geen, afwezig, verwaarloosbaar, ...) 0-4%
- LICHTE stoornis (gering, laag, ...) 5-24%
- MATIGE stoornis (tamelijk, ...) 25-49%
- ERNSTIGE stoornis (aanzienlijk, hoog, sterk, ...) 50-95%
- VOLLEDIGE stoornis (totaal, ...) 96-100%

Probeer, waar mogelijk, de ernstscore te bepalen aan de hand van kwantitatieve gegevens, bijvoorbeeld testen of onderzoeken waaruit een score komt die aangeeft in hoeverre een stoornis aanwezig is. De genoemde percentages geven globaal aan in welke mate de stoornis aanwezig is. In handleidingen van testen en onderzoeken die afgenomen worden is te vinden in welke mate de behaalde score een stoornis of achterstand aangeeft.

### Voorbeeld

Bij een ernstig motorisch probleem kun je bijvoorbeeld gebruik maken van het GMFCS classificatiesysteem. Bij taalbegrip kun je denken aan de Schlichting Test voor Taalbegrip of de C-BiLLT. In de handleidingen van de gebruikte onderzoeken wordt uitleg gegeven over de betekenis van de ernstscores, welke vertaald kunnen worden naar de mate of omvang van de stoornis zoals hierboven beschreven.

Voor anatomische eigenschappen kunnen de volgende omschrijvingen gebruikt worden:

- Geen verandering in anatomische eigenschap

# Lacoh

Branchevereniging Leveranciers van

Armachtige-, Communicatie ondersteunende-, Omgevingsbedienings-Hulpmiddelen

- Volledige afwezigheid
- Gedeelte afwezigheid
- Extra deel
- Afwijkende dimensies
- Discontinuïteit
- Afwijkende positie
- Kwalitatieve veranderingen in anatomische eigenschap, inclusief ophoping van vocht

De relevante ICF-domeinen zijn onderverdeeld in dertien verschillende domeinen. Deze domeinen zijn aangeduid met een letter (a t/m m), bijvoorbeeld **a Algemene functies**. Ieder subdomein wordt aangegeven met een letter + cijfer (bijvoorbeeld **a1 Bewustzijn**). Deze verwijzingen zijn gebruikt om de relatie tussen de verschillende stappen van FGI te verduidelijken. Zo kun je controleren of je de relevante domeinen hebt ingevuld. In elke stap moet de relatie met de functiebeperking duidelijk zijn. Dit wordt verderop in de werkwijze toegelicht.

Binnen dit FGI-format is gekozen om alleen de domeinen te selecteren die relevant zijn voor de aanvraag van een communicatiehulpmiddel. Dit is geen onuitputtelijke lijst en kan aangevuld worden door de behandelaar met andere ICF-domeinen indien van toepassing. Een volledige beschrijving, inclusief voorbeelden van relevante stoornissen en alle overige, niet geselecteerde, ICF-domeinen zijn te vinden op: <https://class.whofic.nl/>.

Voor een voorbeelduitwerking van de ICF verwijzen we naar een ingevulde versie van het FGI-format in bijlage 3.

## 5. Opstellen eisen en wensen in relatie tot beoogd gebruik (HRIU) (stap 3)

*Verantwoordelijk*

Behandelaar

*Algemeen*

Om tot een gedegen keuze van een passend communicatiehulpmiddel te komen is het belangrijk dat de wensen en eisen in relatie tot beoogd gebruik goed in kaart worden gebracht. Het is belangrijk dat voor alle partijen helder is wat de cliënt **wil**, **kan** en **mag** in termen van beoogd functioneren. Denk bijvoorbeeld aan zelfstandig kunnen communiceren met de omgeving en wat er nodig is om dit beoogde functioneren te halen (denk aan communiceren op eigen initiatief, conversaties gaande houden, communiceren op verschillende locaties, te allen tijde kunnen communiceren etc.). Deze stap leidt tot het HRIU-profiel. HRIU staat voor human related intended use.

*Werkwijze*

Het opstellen van de eisen en wensen in relatie tot beoogd gebruik zou je kunnen zien als het formuleren van hoofddoelen die leiden tot het oplossen van de hulpvraag, zoals beschreven in stap 2.

Een voorbeeld van een HRIU-profiel:

*De cliënt wil spraakvervangend kunnen communiceren, zodat hij zijn wensen duidelijk kenbaar kan maken en begrepen wordt door zijn omgeving. Om dit beoogd functioneren te behalen is het noodzakelijk dat de cliënt kan:*

- *Communiceren op eigen initiatief;*
- *Communiceren op zelfgekozen momenten;*
- *Communiceren op verschillende locaties (zoals thuis, in de klas, bij opa en oma etc.)*
- *Communiceren in grammaticaal correct Nederlands;*
- *Te allen tijde kunnen communiceren met zijn omgeving.*
- *Anders... (aan te vullen met andere wensen en eisen)*

## 6. Bepalen van de functie-eisen voor het hulpmiddel (stap 4)

Vereniging Lacoh  
Nieuw Baarnstraat 33  
3743 BN Baarn

Postadres:  
Postbus 200  
3740 AD Baarn

I www.lacoh.nl  
E info@lacoh.nl  
T 088 786 00 11

KvK Midden-Nederland  
nr.: 58123881

# Lacoh

Branchevereniging Leveranciers van  
Armachtige-, Communicatie ondersteunende-, Omgevingsbedienings-Hulpmiddelen

*Verantwoordelijk*

Behandelaar en adviseur

*Algemeen*

Stap 1 (hulpvraag), stap 2 (objectiveren van relevante stoornissen en beperkingen) en stap 3 (HRIU) leiden tot het bepalen van de benodigde functie-eisen (stap 4) die nodig zijn om de vastgestelde mate van stoornissen en beperkingen te compenseren dan wel op te lossen evenals de behoeften in te vullen en daarmee te voldoen aan de HRIU.

*Werkwijze*

De behandelaar bepaalt samen met de leverancier tijdens een adviesgesprek welke functie-eisen nodig zijn om de stoornissen en beperkingen die vastgesteld zijn in stap 2 te compenseren en op te lossen. Deze functie-eisen zijn het gevolg van subdoelen die afgeleid zijn uit stap 2 en stap 3.

*Voorbeeld 1*

De cliënt moet het communicatiehulpmiddel zelfstandig kunnen bedienen ondanks zijn motorische beperking (subdoel/HRIU), een alternatieve manier van bedienen is noodzakelijk (functie-eis).

*Voorbeeld 2*

De cliënt moet het communicatiehulpmiddel zelfstandig mee kunnen nemen naar een andere locatie (subdoel/HRIU), het communicatiehulpmiddel moet stoot- en rammelvast zijn (functie-eis).

In bijlage 5 staat een overzicht van mogelijk relevante functie-eisen en de relatie tussen deze functie-eisen en de functie-beperkingen en wensen en eisen gerelateerd aan beoogd gebruik.

## 7. Bepalen van de producteigenschappen en diensten (stap 5)

*Verantwoordelijk*

Adviseur

*Algemeen*

In stap 5 worden de producteigenschappen en diensten bepaald die nodig zijn om de functie-eisen zo concreet mogelijk in te vullen (PRIU). PRIU staat voor product related intended use (bijvoorbeeld oogbesturing, raster, stootvast, vormvaste bevestiging etc.)

*Werkwijze*

Voorbeeld van uitwerking functie-eis naar producteigenschap:

*Voorbeeld 1 (zie voorbeeld 1 in stap 4)*

- Oogbesturing

*Voorbeeld 2 (zie voorbeeld 2 in stap 4)*

- Beschermhoes
- Ruggedized
- Vormvaste bevestiging met snelwisselsysteem

In bijlage 6 kun je voorbeelden vinden van producteigenschappen gerelateerd aan de functie-eisen.

## 8. Beschrijving oplossingsrichting hulpmiddel (stap 6)

*Verantwoordelijk*

Vereniging Lacoh  
Nieuw Baarnstraat 33  
3743 BN Baarn

Postadres:  
Postbus 200  
3740 AD Baarn

I [www.lacoh.nl](http://www.lacoh.nl)  
E [info@lacoh.nl](mailto:info@lacoh.nl)  
T 088 786 00 11

KvK Midden-Nederland  
nr.: 58123881

**Lacoh**  
Branchevereniging Leveranciers van  
Armachtige-, Communicatie ondersteunende-, Omgevingsbedienings-Hulpmiddelen

Behandelaar en adviseur

*Algemeen*

In de laatste stap wordt beschreven welk hulpmiddel qua merk en type het meest optimaal past bij de vastgestelde benodigde producteigenschappen en diensten op basis van de hulpvraag (stap 1), functiegerichte beschrijving (stap 2), wensen en eisen (stap 3), functie-eisen (stap 4) en producteigenschappen (stap 5).

*Werkwijze*

Stap 6 bestaat uit een beschrijving welke hulpmiddelen wel en niet voldoen om de functiebeperking te compenseren dan wel op te heffen. Het is belangrijk om stepped care mee te nemen in de motivatie, hoewel stepped care geen standaard onderdeel is van een functiegerichte aanvraag. Op het moment van schrijven is stepped care nog wel onderdeel van de aanvraagprocedure en onderdeel van het besluit of een hulpmiddel wel of niet vergoed wordt, waardoor dit als zodanig wel wordt meegenomen in het format.

Stepped care staat voor het stapsgewijs inzetten van zorg/hulpmiddelen, waarbij uitgegaan wordt van het starten met zo eenvoudig mogelijke hulpmiddelen. In de oplossingsrichting beschrijf je welke (goedkopere) opties nog meer uitgeprobeerd zijn in het (voor)traject en waarom deze opties niet adequaat zijn om de functiebeperking te verminderen of op te heffen.

**9. Bronvermelding**

- Praten kan ik niet, ... maar communiceren wil ik wel. Interne publicatie. Zaal van Y, Deckers S (Red.). Eindhoven: Fontys Paramdische Hogeschool. 2015.  
[https://www.researchgate.net/publication/294733711\\_Routekaart\\_Gewogen\\_keuze\\_Communicatie\\_Ondersteunend\\_Hulpmiddel\\_voor\\_kinderen\\_en\\_jongeren\\_die\\_moeizaam\\_nauwelijks\\_of\\_niet\\_spreken](https://www.researchgate.net/publication/294733711_Routekaart_Gewogen_keuze_Communicatie_Ondersteunend_Hulpmiddel_voor_kinderen_en_jongeren_die_moeizaam_nauwelijks_of_niet_spreken)
- Procesbeschrijving Hulpmiddelenzorg. Nictiz. 2009.  
<https://www.zorginzicht.nl/bibliotheek/procesbeschrijving-hulpmiddelenzorg-nictiz-mei-2009/KwaliteitsstandaardenDocumenten/Procesbeschrijving%20Hulpmiddelenzorg%20Nictiz%20mei2009.pdf>
- RIFA Basisrichtlijn voor hulpmiddelenzorg. CG-Raad/ZN 2010.  
[https://www.zorginzicht.nl/bibliotheek/basisrichtlijn-hulpmiddelenzorg-cg-raad-zn-2010/KwaliteitsstandaardenDocumenten/Basisrichtlijn\\_hulpmiddelenzorg-RiFA-fase1-19.pdf](https://www.zorginzicht.nl/bibliotheek/basisrichtlijn-hulpmiddelenzorg-cg-raad-zn-2010/KwaliteitsstandaardenDocumenten/Basisrichtlijn_hulpmiddelenzorg-RiFA-fase1-19.pdf)
- NVLF. Handreiking: Oefenen met de ICF. 2017. <https://www.nvlf.nl/wp-content/uploads/sites/2/2020/06/Handreiking-ICF.pdf>
- ICF-2018-NL & ICF-CY-2018-NL. <https://class.whofig.nl/>

Project FGI door ISAAC-NF & Lacoh